

Mücadele Sporlu ve Diğer Sporlarla Uğraşan Bireylerin Şiddet Davranışı Sıklıklarının İncelenmesi

Investigation of Violent Behavior Frequencies of Individuals Engaged in Combat Sports and Other Sports

* Alparslan Gazi Aykın¹, Hasan Demir², Süleyman Altın³

¹ Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hatay, TÜRKİYE / aykinalparslan@gmail.com / 0000-0001-7571-2086

² Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hatay, TÜRKİYE / 10wesley2016@gmail.com / 0009-0006-4096-0083

³ Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hatay, TÜRKİYE / suleymanaltin623@gmail.com / 0009-0001-8375-3686

* Corresponding author

Özet: Şiddetin insanlıkla birlikte var olduğu ve var olacağı söylenebilir. Günümüz dünyasında birçok insanın sahip olduğu inanç temelinde dahi şiddetin ve şiddet karşıtlığının temsilcilerini görmek mümkündür. Bu noktada, Kabil'in şiddeti, Habil'in ise şiddet karşıtlığını temsil etmesi, insanlar arasında yaygın bir inanış olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlık tarihinde böylesine önemli bir yere sahip olan şiddetin belirli kurallar içerisindeki oyun alanlarıyla sınırlandırılması ve şiddetin en aza indirildiği bir dünya yaratılması yönündeki çabalar, huzurlu ve mutlu bir insanlık için hayati öneme sahiptirler. Bu çalışmada, mücadele sporu ve diğer sporlarla uğraşan bireylerin şiddet davranış sıklıklarının incelenerek ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan anket, kişisel bilgilerin yanı sıra Taşkesen ve Özpolat (2020) tarafından geliştirilen ve tek boyuttan oluşan Şiddet Davranışı Sıklığı Ölçeğini içermektedir. Ölçek soruları; mücadele sporu yapan 100, diğer sporları yapan 118 olmak üzere toplamda 218 birey gönüllülük esası doğrultusunda uygulanmıştır. Bu araştırma betimsel bir araştırma olup, değişkenler arasındaki farkın tespitinde $p < .05$ düzeyinde anlamlılık aranmıştır. Cinsiyete göre şiddet davranış sıklıkları arasında $p < .001$ düzeyinde, eğitim seviyesi üniversite olan bireylerle, ortaöğretim olan bireyler arasında ise $p < .01$ düzeyinde fark varken; spor türüne göre şiddet davranış sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > .05$). Sonuç olarak; Mücadele sporu yapan bireyler ile diğer sporları yapan bireyler arasında anlamlı bir fark olmadığı; kadınlar ile erkekler karşılaştırıldığında, katılımcıların tamamı için olduğu gibi, sadece mücadele sporu yapan bireylerde ve sadece mücadele sporu dışındaki sporları yapan bireylerde de kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğu; eğitim düzeyine göre üniversite düzeyinde eğitim görenler ile ortaöğretim düzeyindeki bireyler arasında üniversiteler aleyhine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mücadele sporu, spor, sporcu, şiddet davranışı.

Abstract: It can be said that violence exists and will exist with humanity. In today's world, it is possible to see representatives of violence and non-violence, even on the basis of the belief that many people have. At this point, it is a common belief among people that Kabil represents violence and Habil represents non-violence. Efforts to limit violence, which has such an important place in human history, to playgrounds within certain rules and to create a world where violence is minimized, are of vital importance for a peaceful and happy humanity. In this study, it is aimed to reveal the frequency of violent behavior of individuals engaged in combat sports and other sports by examining them. In addition to personal information, the questionnaire used in the research includes the Violent Behavior Frequency Scale developed by Taşkesen and Özpolat (2020) and consists of one dimension. Scale questions; It was applied on a voluntary basis to a total of 218 individuals, 100 of whom do combat sports and 118 who do other sports. This research is a descriptive study, and significance was sought at the $p < .05$ level in determining the difference between the variables. While there is a $p < .001$ level difference between the frequency of violent behavior according to gender, there is a $p < .01$ difference between individuals with university education level and those with secondary education; it is seen that there is no statistically significant difference between the frequency of violent behavior according to the type of sport ($p > .05$). It was concluded that there is no significant difference in the frequency of violent behavior between individuals who do combat sports and those who do other sports. When the frequency of violent behavior was compared according to gender, it was determined that there was a significant difference in favor of women, as for all participants, only in individuals who do combat sports and only in individuals who do sports other than combat sports. According to the education level, it was seen that there is a significant difference between those who receive education at the university level and those who are at the secondary education level, to the disadvantage of university students.

Keywords: Combat sport, sport, athlete, violent behavior.

Received: 20.07.2023 / Accepted: 25.09.2023 / Published: 20.10.2023

<https://doi.org/10.22282/tojras.1330342>

Citation: Aykın, A.G., Demir, H., Altın, S. (2023). Mücadele Sporlu ve Diğer Sporlarla Uğraşan Bireylerin Şiddet Davranışı Sıklıklarının İncelenmesi, The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS), 12 (4), 779-784.

GİRİŞ

Şiddet, geçmişte olduğu gibi, günümüzde de insanların yaşamını etkileyen, farklı şekillerde karşımıza çıkabilen ve bu sebeple de farklı değişkenlerle incelenmesi gereken toplumsal bir olgudur (Gönüllü, 2022). Şiddetin ve şiddet karşıtlığının temsilcilerini birçok insanın sahip olduğu inanç temelinde görmek mümkündür. Bu noktada, Kabil'in şiddeti, Habil'in ise şiddet karşıtlığını temsil etmesi, insanlar arasında yaygın bir inanış olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlık tarihinde böylesine önemli bir yere sahip olan şiddetin belirli kurallar içerisindeki oyun alanlarıyla sınırlandırılması ve şiddetin en aza indirildiği bir dünya yaratılması yönündeki çabalar, huzurlu ve mutlu bir insanlık için hayati öneme sahiptirler.

Spor, çok eski zamanlardan beri insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştur. İnsanın doğayla savaşırken kazandığı ve geliştirdiği beceri ve mücadele yöntemlerini; barış içerisinde, tek veya toplu olarak, işten uzaklaşırken benzetim yoluyla ve oyuna dayalı yaşadığı toplumsal bir süreci; estetik, teknik ve yarışmaya dayalı bir olayı ifade eder (Fişek, 1980). Mücadele sporu; bu ifade, toplum içerisinde yaygın olarak dövüş ve savunma sporları olarak da adlandırılan spor branşları için kullanılmaktadır. Bu tür spor dalları insana kendini savunmanın yanında, bir saldırıya doğru şekilde karşılık vermeyi öğrettiği için bu adlarla anılmaktadırlar. Bu sporlarda ortak amaç; rakibin hamlelerini önleyerek kişinin kendini

savunması ve tekme, yumruk veya tutma teknikleri ile rakibi yenebilecek kabiliyeti kazanmasıdır (Metin, 2019). Saldırganlık; bir bireyin başkasına, kendine, herhangi bir canlı ya da cansız varlığa nesneye fiziksel ya da psikolojik zarar vermeye sebep olabilecek öfke, kızgınlık ve nefret dolu yıkıcı her türlü davranış olarak ifade edilebilir (Tutar, 2002; Şahin, 2006). Şiddet; sahip olunan güç ve kudretin, yaralanma ve kayıpla sonuçlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir şekilde bir topluma, bir gruba, bir insana veya kendine karşı doğrudan veya tehdit yoluyla uygulanmasıdır (Subaşı ve Akın, 2003). Bu yönüyle, bir grubun ya da bir kişinin başkalarına karşı verdiği her türlü fiziksel zararı tanımlar (Tutar, 2002). Saldırganlık ve şiddet arasındaki temel ayrım; şiddetin sonuç, saldırganlığın ise daha çok sebep olduğudur (Taşkesen ve Özpolat, 2020).

Özellikle taraftarların büyük ilgi gösterdiği popüler oyunlarda, hafif saldırganlık ve şiddet içeren davranışların oyunun bir parçası haline geldiğini ileri süren Marwat ve ark. (2022), sporda taraftarlar arasındaki saldırganlık ve şiddeti kontrol altında tutmada medyanın yanı sıra oyun kurallarına uyulmasının ve etkin bir gözetim sisteminin; spor alanındaki saldırganlık ve şiddeti ortadan kaldırmada ise, hakemin zamanında, adil ve tarafsız olarak vereceği kararların önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bir başka açıdan Tutar (2002), bir beyin hücrelerinden diğerine mesaj ileten maddelerden biri

olan serotoninin saldırganlık ve şiddet içeren davranışla en fazla ilişkilendirilen kimyasal madde olduğunu ve bu madde düzeyinin düşük olmasının saldırganlık ve şiddet üzerindeki olumsuz etkisini ortaya koymuştur.

Spor seyircilerinde şiddet toplumsal bir sorun olarak görülmektedir. Sporda şiddet, müsabaka içi veya müsabaka dışı şiddet olarak gözlemlenebilir (Peco & Gerin, 2020). Puan durumunun taraftarı oldukları takım veya sporcunun lehine gelişmediğini gören kişiler, saldırgan davranışlarla sonucu lehlerine çevirmeye çalışırlar. Bu durum, rakibe saldırganca davranılan spor müsabakalarında, karşılaşmanın sonucunu kendi lehine çevirme anlamında şiddeti doğurur (Yetim, 2006). Sporda şiddet, toplumu ilgilendiren ve mücadele edilmesi gereken sosyal bir sorundur. Psikolojik, sosyolojik, kültürel, ekonomik ve siyasal bir çok faktör sporda şiddetin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Saz, 2013). Üniversite öğrencilerinin holiganizm ve sporda şiddet eğilimlerini inceleyen Gül (2022), katılımcıların en çok medya ve hakem kararlarından kaynaklanan şiddet olaylarına eğilim gösterdiklerini ortaya koymuştur. Nedenellik bağı farklı da olsa, şiddetin insanları her an tehdit edebilecek bir sorun olduğu bilinmektedir (Gönüllü, 2022).

Bu çalışmada, mücadele sporu ve diğer sporlarla uğraşan bireylerin şiddet davranışı sıklıklarının incelenerek ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; “Şiddet davranışı sıklığı açısından mücadele sporu (Kickboks, Karate, Muaythai, Boks vb.) ve diğer sporlarla (Futbol, Basketbol, Voleybol, Atletizm vb.) uğraşan bireyler arasında bir fark var mıdır?” ana problem cümlesinin yanı sıra, “Cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıkları arasında bir fark var mıdır?”, “Mücadele sporu yapan bireylerin cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıkları arasında bir fark var mıdır?”, “Diğer sporları yapan bireylerin cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıkları arasında bir fark var mıdır?”, “Eğitim seviyesine göre şiddet davranışı sıklıkları arasında bir fark var mıdır?” şeklindeki alt problem cümleleri sorgulanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli: Bu araştırma, mevcut veya geçmişteki bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olan tarama modelinin (Karasar, 2012) kullanıldığı betimsel ve nicel bir çalışmadır.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada, mücadele sporu ve diğer sporlarla uğraşan bireylerin şiddet davranışı sıklıklarının incelenerek ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Araştırma Grubu: Araştırmanın evreni, Hatay’ın Antakya ilçesi sınırları içerisinde spor yapan bireylerden oluşmaktadır. 2022 yılında Hatay ilindeki faal sporcu sayısı 10240 kişidir (shgm.gsb.gov.tr). Araştırmanın örneklemi: 141 erkek, 77 kadın; 198 üniversite düzeyinde, 20 ortaöğretim düzeyinde; 100 mücadele sporu yapan, 118 diğer sporları yapan olmak üzere toplamda 218 kişiyle sınırlıdır.

Veri Toplama Aracı: Veri toplama aracı, kişisel bilgilerin yanı sıra Taşkesen ve Özpolat (2020) tarafından geliştirilen ve tek boyuttan oluşan Şiddet Davranışı Sıklığı Ölçeğini içermektedir. 15-18 yaş grubu için geliştirilen ölçek, 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçek geliştirilirken, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Tek faktördeki maddelerin faktör yüklerinin 0.55 ile 0.80 arasında değiştiği ve ölçek maddelerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucuna göre madde faktör yüklerinin 0.61 ile 0.85 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.85 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre bireylerin şiddet davranışı sıklıklarını ölçmeyi amaçlayan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir (Taşkesen ve Özpolat, 2020). Bununla birlikte araştırmamızdaki örnekleme grubunda 15-18 yaş üstü bireylerin olması sebebiyle, araştırmanın geçerliliğine yönelik uyum indeks değerleri hesaplanarak aşağıdaki tabloda verilmiştir (bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Uyum indeks değerleri

Uyum İndeksi	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul edilebilir uyum ölçütü	Araştırma Bulgusu	Sonuç
X ² /df	0-2	2-3		
NFI	≥ .95	≥ .90	.93	Kabul edilebilir uyum
IFI	≥ .95	≥ .90	.95	Mükemmel uyum
RFI	≥ .95	≥ .90	.90	Kabul edilebilir uyum
CFI	≥ .95	≥ .90	.95	Mükemmel uyum
GFI	≥ .90	≥ .85	.94	Mükemmel uyum
AGFI	≥ .90	≥ .85	.88	Kabul edilebilir uyum

Veri toplama aracının örnekleme grubu için geçerliğinin incelenmesinde uyum indeks değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre uyum indeks değerlerinden NFI, RFI ve AGFI değerleri kabul edilebilir uyum ölçütlerine sahipken, IFI, CFI ve GFI değerleri mükemmel uyum ölçütlerine sahiptir (Çapık, 2014).

Araştırmanın güvenirliğine ilişkin yapılan analiz sonucunda alfa (α) değeri “0,88” olarak hesaplanmıştır. Kayış (2010)’a göre $0,80 \leq \alpha < 1,00$ arasındaki değerler ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedirler.

Verilerin Toplanması: Örnekleme yöntemi olarak, basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara, ölçekte yer alan soruları son 30 gün içerisinde hangi sıklıkla yaşadıkları sorulmuştur. Anket soruları, gönüllülük esası

doğrultusunda uygulanmıştır. Anket uygulanmadan önce, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 04.01.2023 tarih ve 1 sayılı toplantısında alınan 17 numaralı kararlar etik onay alınmıştır.

Verilerin Analizi: Uygulanan anketlerden elde edilen veriler SPSS Statistics 22 programında değerlendirilmiştir. Ayrıca uyum indeks değerleri AMOS 22 programında hesaplanmıştır. Yapılan analizlerde, %95 güven aralığında, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlılık aranmıştır. Gönüllülük esasına göre araştırmaya katılarak ölçek sorularını cevaplayan bireylerin, soruları doğru olarak cevapladıkları varsayılmıştır. Araştırmamızda ikili gruplar karşılaştırıldığından, verilerin analizinde Bağımsız Örnekleme T-Testi kullanılmıştır.

Tablo 2. Normallik dağılımına ilişkin Skewness-Kurtosis (Çarpıklık ve Basıklık) değerleri

Ölçek	Skewness	Kurtosis
Şiddet Davranışı Sıklığı	0,921	0,131

Tablo 2'ye bakıldığında verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Skewness ve Kurtosis değerleri -1,5 ile 1,5 aralığında ise verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

BULGULAR

Tablo 3'e bakıldığında araştırmaya katılan sporculara ilişkin kişisel bilgiler görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Erkek	141	64,7
	Kadın	77	35,3
Eğitim Düzeyi	Üniversite	198	90,8
	Ortaöğretim	20	9,2
Spor Türü	Mücadele Sporları	100	45,9
	Diğer Sporlar	118	54,1
	Toplam	218	100

Çalışmaya katılan 218 kişinin %64,7'si erkek, %35,3'ü kadın; %90,8'i üniversite düzeyinde, %9,2'si ortaöğretim düzeyinde; %45,9'u mücadele sporu yapan, %54,1'i diğer sporları yapan bireylerden oluşmaktadır (bkz. Tablo 3).

Tüm katılımcıların cinsiyet değişkenine göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 4).

Tablo 4. Cinsiyete Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Erkek	141	2,5293	1,05936	5,125	0,000***
	Kadın	77	1,8425	0,87744		

*** $p < 0,001$

Tablo 4'e bakıldığında: Cinsiyete göre, erkek ve kadın sporcuların şiddet davranışı sıklıkları arasında, kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,001$).

Mücadele sporu yapan bireylerin cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 5).

Tablo 5. Mücadele Sporunu Yapan Bireylerin Cinsiyete Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Erkek	68	2,6544	1,09146	4,069	0,000***
	Kadın	32	1,7969	0,92770		

*** $p < 0,001$

Tablo 5'e bakıldığında: Mücadele sporu yapan bireylerin cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıkları arasında, kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,001$).

Mücadele sporlarından başka sporları yapan bireylerin cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 6).

Tablo 6. Diğer Sporları Yapan Bireylerin Cinsiyete Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Erkek	73	2,4127	1,02225	2,954	0,004**
	Kadın	45	1,8750	0,84905		

** $p < 0,01$

Tablo 6'ya bakıldığında: Mücadele sporu dışındaki sporları yapan diğer bireylerin cinsiyete göre şiddet davranışı sıklıkları arasında, kadınlar lehine ortaya çıkan fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,01$).

Eğitim seviyesine göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 7).

Tablo 7. Eğitim Seviyesine Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim Seviyesi	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Üniversite	198	2,3295	1,07749	3,093	0,004**
	Ortaöğretim	20	1,8625	0,58194		

** $p < 0,01$

Tablo 7'ye bakıldığında: Eğitim seviyesine göre, üniversite ve ortaöğretim düzeyindeki sporcuların şiddet davranışı sıklıkları arasında ortaöğretim düzeyindeki bireyler lehine ortaya çıkan fark, istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,01$).

Mücadele sporu yapan bireylerin eğitim seviyesine göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 8).

Tablo 8. Mücadele Sporunu Yapan Bireylerin Eğitim Seviyesine Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim Seviyesi	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Üniversite	90	2,4500	1,14454	3,962	0,000***
	Ortaöğretim	10	1,7500	0,40825		

*** $p < 0,001$

Tablo 8'e bakıldığında: Mücadele sporu yapan bireylerin eğitim seviyesine göre, üniversite ve ortaöğretim düzeyindeki sporcuların şiddet davranışı sıklıkları arasında ortaöğretim düzeyindeki bireyler lehine ortaya çıkan fark, istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,001$).

Mücadele sporlarından başka sporları yapan bireylerin eğitim seviyesine göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 9).

Tablo 9. Diğer Sporları Yapan Bireylerin Eğitim Seviyesine Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim Seviyesi	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Üniversite	108	2,2292	1,01270	0,774	0,440
	Ortaöğretim	10	1,9750	0,72121		

Tablo 9'a bakıldığında: Mücadele sporlarından başka sporları yapan bireylerin eğitim seviyesine göre şiddet davranışı sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Spor türüne göre şiddet davranışı sıklıklarına ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur (bkz. Tablo 10).

Tablo 10. Spor Türüne Göre Şiddet Davranışı Sıklıklarının Karşılaştırılması

Ölçek	Spor Türü	n	\bar{x}	sd	t	p
Şiddet Davranışı Sıklığı	Mücadele Sporları	100	2,3800	1,11236	1,209	0,228
	Diğer Sporlar	118	2,2076	0,99145		

Tablo 10'a bakıldığında: Spor türüne göre, mücadele sporu yapan bireyler ile mücadele sporu dışındaki sporları yapan bireylerin şiddet davranışı sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmamızda: Mücadele sporu yapan bireyler ile diğer sporları yapan bireyler arasında şiddet davranışı sıklığı açısından anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılsa da mücadele sporu ile uğraşan kişilerin şiddet davranışı sıklığı ortalamalarının, diğer sporlarla uğraşan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca; Tutkun ve ark. (2010), rakibe doğrudan teması gerektiren sporlarla uğraşan bireylerin, takım sporlarıyla uğraşan bireylere göre saldırganlığa ve şiddete daha yatkın olduklarını ileri sürmektedirler. Bu durum, mücadele sporu ile uğraşan bireylerde şiddet davranışının yüksek olduğuna ilişkin halk arasındaki yaygın kanıyı destekler niteliktedir. Bununla birlikte Lafuente ve ark. (2021), geleneksel dövüş sanatları eğitiminin öfke ve saldırganlık düzeylerini düşürmede etkili bir araç olduğunu ileri sürmektedirler. Sarıkaya ve Alptekin (2019) de kickboksun ortaöğretim öğrencilerinin şiddet eğilimlerine etkisi üzerine yaptıkları çalışmada, kickboks yapan öğrencilerin şiddet eğilimlerinin kickboks yapmayan öğrencilere oranla daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu da mücadele sporlarına yönelimi teşvik edici olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.

Genel olarak erkek sporcuların şiddet davranışı sıklıklarının kadın sporculardan daha yüksek olduğu; mücadele sporu veya mücadele sporu dışındaki diğer sporlarla uğraşan sporcularda da durumun değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklı yaş ve eğitim düzeyindeki bireylerin sporda şiddete yönelebildiği, lise öğrencisi ve mezunlarında erkek bireylerin bu olaylara daha çok karıştığı; kadınlar şiddete yönelebilsen de erkeklere oranla şiddet olayına çok daha az karıştığı; sporda şiddetin en fazla futbol taraftarlarında gerçekleştiği ve şiddete farklı şekillerde başvurdukları belirlenmiştir (Gür, 2015). Üniversite öğrencilerinin holiganizm ve sporda şiddet eğilimleri incelendiğinde; erkek öğrencilerin kadınlardan daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür (Gül, 2022). Şiddete ilişkin literatürde yer alan çalışmaların çoğunda olduğu gibi (Akın, 2016; Saz, 2013; Evren ve ark., 2011; Baş ve Kabasakal, 2010), erkeklerin şiddet davranışı sıklıklarının kadınlardan daha yüksek bulunması ve sonucun farklı spor türleriyle uğraşan kişilerde de değişmemesi, sporun toplumsal şiddeti azaltırken, şiddete yönelik cinsiyet farklılıklarını ortadan kaldırmada etkili olmadığını ya da etkin bir şekilde kullanılmadığına işaret etmektedir. Türk toplumunda şiddet davranışlarının spor branşından ziyade ataerkil yapıdan etkilenme olasılığının yüksek olması bunda bir etken olarak yorumlanabilir. Başar ve Demirci (2015)'nin, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet üzerine yaptıkları çalışmada; şiddetin temel kaynağının toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ataerkil toplum yapısına bağlı cinsiyetler arası

asimetrik güç ilişkisi olduğunu ileri sürmeleri de bu yorumu desteklemektedir.

Eğitim düzeyi üniversite olan sporcuların ortaöğretim düzeyindeki sporculara oranla şiddet davranışı sıklıklarının daha yüksek bulunması, grupların sayısal olarak dengesiz olmasına bağlanabilse de üniversite düzeyinde şiddetin azaltılmasına yönelik eğitim programlarının yeterliliğine ilişkin soru işaretlerini ortadan kaldırmamaktadır. Bu bağlamda; barış eğitimi, pozitif davranış desteği ve sosyal temelli destek eğitimi gibi şiddeti azaltmaya yönelik olumlu etkisi yapılan çalışmalarda açıkça ortaya koyulan programlara (Keleş, 2023; Çevik, 2017; Coşkun, 2008) benzer çalışmaların üniversite düzeyinde sayısal olarak artmasının gerek sporda gerekse de sosyal ortamlarda şiddetin azaltılmasına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Öneriler:

-Toplumu oluşturan bireyler arasında şiddetin tamamen ortadan kaldırılması mümkün görünmese de huzurlu bir ortam yaratılması adına şiddet davranışını en aza indirecek örnek davranışların, öncelikle eğitimciler, antrenörler, yöneticiler vb. örnek alınma pozisyonunda olan bireyler tarafından hayata geçirilmesi önemlidir.

-Şiddet konusunda spor branşlarının ayrı ayrı ele alındığı gelecekte yapılacak çalışmalar literatüre katkı sağlayacaktır.

-Eğitim seviyesi ve sporda şiddet arasındaki ilişkiyi açık ve net bir şekilde ortaya koyabilmek adına eğitim seviyesi farklı grupların dengeli dağılım gösterdiği yeni çalışmalar yapılabilir.

-Mücadele sporu yapan sporcuların eğitiminde; spor alanında branşın gerektirdiği kurallar haricinde, günlük hayat içerisinde ise nefsi müdafaa dışında başkalarına zarar verme amacı güdülmemesi gerektiğinin vurgulanması, spor alanları da dahil tüm sosyal alanlarda şiddet olaylarının daha az gerçekleştiği bir toplum olmayı destekleyecektir.

Etik Metni: Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 04.01.2023 tarih ve 1 sayılı toplantısında alınan 17 numaralı kararla etik onay alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu makalenin hazırlanmasında, birinci yazar %70, ikinci yazar %20 ve üçüncü yazar %10 oranında katkı sağlamışlardır.

Bu araştırmanın sözel sunumu, 2-4 Haziran 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilen Ege 8. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde online ortamda yapılmıştır.

Kaynaklar

- Akın, E. (2016). *Borderline şiddet değerlendirme ölçeği türkçe versiyonunun (türkçe best) geçerlik, güvenirliği ve faktör yapısı* (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Baş, A.U., Kabasakal, Z.T. (2010). İlköğretim Okullarında Saldırganlık ve Şiddet Davranışlarının Yaygınlığı. *İlköğretim Online*, 9(1), 93-105.
- Başar, F., Demirci, N. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet. *KASHED*, 2(1), 41-52.

- Coşkuner, E. (2008). *Bariş eğitimi programının öğrenci şiddeti üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve Güvenirlik çalışmalarında Doğrulamalı Faktör Analizinin Kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205.
- Çevik, Ö. (2017). *Pozitif davranış desteği programının lise öğrencilerinin şiddet davranışına etkisi* (Doktora Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Evren, H., Tokuç, B., &Ekuklu, G. (2011). Trakya Üniversitesi Öğrencilerinde Şiddet Davranışları ve Algılanan Sağlık İlişkisi. *Balkan Medical Journal*, 2011(4), 380-384.
- Fişek, K. (1980). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından spor yönetimi Dünyada-Türkiye'de*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Gönüllü, C. (2022). Şiddet kavramı üzerine nitel bir araştırma: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencileri örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 25(3), 488-503.
- Gül, A.N. (2022). *Üniversite öğrencilerinin sporda şiddet ve holiganizm eğilimlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Gür, B. (2015). *Evrensel bir sorun: Sporda şiddet* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İstatistikler, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Erişim: <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>, Erişim Tarihi: 15.08.2023
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kayış A. (2010). Güvenilirlik Analizi (Reliability Analysis). İçinde Ş.Kalaycı (Edt.), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın.
- Keleş, A. (2023). *Sosyal temelli destek eğitim programının, şiddet içerikli dijital oyunlar oynayan ergenlerin saldırganlık davranışına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Lafuente, J.C., Zubiaur, M., &García, C.G. (2021). Effects of martial arts and combat sports training on anger and aggression: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 58, 1-11.
- Marwat, M.K., Nizami, R., Muhammad, N., Ullah, I., Latif, A., Iqbal, Y., Mehmood, K., &Saman, S. (2022). Aggression and violence in sports, its effects on sports performance. *Journal of Positive School Psychology*, 6(9), 4961-69.
- Metin, A.E. (2019). *İslam hukuku açısından savunma ve dövüş sporlarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Peco, J., Gerin, J. (2020). Sports and violence. *Sportski Logos*, 18(32), 26-32.
- Sarıkaya, A., Alptekin, A. (2019). The effect of kick-box on violence tendency of the high school students. *Journal of Advanced Research in Social Sciences and Humanities*, 4(4), 163-169.
- Saz, İ. (2013). Spor - şiddet ilişkisi, nedenleri ve çözüm önerileri. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 2, 137-157.
- Subaşı, N., Akın, A. (2003). Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. İçinde A.Akın (Edt.), *Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, H. (2006). Öfke denetimi eğitiminin çocuklarda gözlenen saldırgan davranışlar üzerindeki etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 47-61.
- Taşkesen, O., Özpolat, A.R. (2020). Şiddet davranışı sıklığı ölçeğinin psikometrik özellikleri. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 17-26.
- Tutar, E. (2002). Şiddetin nörobijolojisi. Erişim: https://www.kriminoloji.com/Siddetin_Norobijolojisi-Erol_Tutar.htm, Erişim Tarihi: 15.05.2023.
- Tutkun, E., Güner, B.Ç., Ağaoğlu, S.A., &Soslu, R. (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23-29.
- Yetim, A.A. (2006). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Research Problem: In this study, it is aimed to reveal the frequency of violent behavior of individuals engaged in combat sports and other sports by examining them.

Research Questions: It was questioned whether there was a difference among individuals engaged in combat sports (Kickboxing, Karate, Muaythai, Boxing, etc.) and other sports (Football, Basketball, Volleyball, Athletics, etc.) in terms of the frequencies of violent behavior; among the frequencies of violent behavior by gender; among the frequencies of violent behavior of individuals engaged in combat sports by gender; among the frequencies of violent behavior of individuals doing other sports by gender; among the frequencies of violent behavior by education level.

Literature Review: Combat sport is used for sports branches that are also commonly called martial and defensive sports in society. These types of sports are called by these names because they teach the person both to defend himself and to respond correctly to an attack. The common purpose in these sports is the ability of a person to defend himself by eliminating the moves of his opponent and to take it down with punch, kick or grip techniques (Metin, 2019). Violence is the direct or threatening use of power against a society, a group, a person or oneself, resulting in injury or loss or with a high probability of ending (Subaşı and Akın, 2003). In this respect, it defines all kinds of physical harm caused by a group or a person to others (Tutar, 2002). The basic distinction between aggression and violence; violence is the result and aggression is the cause (Taşkesen & Özpolat, 2020).

Methodology: In addition to personal information, the questionnaire used in the research includes the Violent Behavior Frequency Scale developed by Taşkesen and Özpolat (2020) and consists of one dimension. Survey questions; It was applied on a voluntary basis to a total of 218 individuals, 100 of whom do combat sports and 118 who do other sports. The data obtained from the applied questionnaires were evaluated in the SPSS package program. This study is a descriptive study in which significance was sought at the $p < 0.05$ level with a 95% confidence interval. Independent Sample T-Test was used in the analysis of paired groups, and the One-Way Anova Test was used in the analysis of groups with more than two variables. 45.9% of the

participants do combat sports and 54.1% do sports other than combat sports. While there is a $p < .001$ level difference between the frequency of violent behavior according to gender, there is a $p < .01$ difference between individuals with university education level and those with secondary education; it is seen that there is no statistically significant difference between the frequency of violent behavior according to the type of sport ($p > .05$).

Result and Conclusions: It was concluded that there is no significant difference in the frequency of violent behavior between individuals who do combat sports and those who do other sports. This can be considered as a positive result that encourages orientation towards combat sports. When the frequency of violent behavior was compared according to gender, it was determined that there was a significant difference between male and female athletes, as for all

participants, only in individuals who do combat sports and only in individuals who do sports other than combat sports. As in most of the studies in the literature on the subject, the frequency of violent behavior for men was found to be higher than for women. This result does not change in people who are engaged in different types of sports. This situation indicates that while sports reduce social violence, it is not effective or used effectively in eliminating gender differences towards violence. Although it does not seem possible to completely eliminate violence among the individuals who make up the society, exemplary behaviors will minimize the violence behavior in order to create a peaceful environment. But for this, exemplary behaviors are recommended to be implemented by individuals who are primarily educators, coaches, managers, etc. in a position to be taken as an example.